

Edustava näyte - tärkein laadunmäärityksen vaihe

Viljan laadunmäärityksen tärkein vaihe on mahdollisimman edustavan näytteen ottaminen koko myytävästä tai varastoitavasta erästä. Viljanäyte on helpointa ottaa elevaattorilta tai, kun viljaa siirretään paikasta toiseen, esimerkiksi kuivurista varastosiiloon. Näyte voidaan ottaa myös automaattisella näytteenottajalla, joka on asennettu kuivuriin.

Tietoa erän laadusta tarvitaan:

- myytäessä viljaa viljakaupalle, teollisuudelle tai toiselle tilalle
- jotta viljaerä voidaan ohjata sille parhaiten soveltuvaan käyttökohteeseen
- kun viljaa aiotaan käyttää omalla tilalla kylvösiemeneksi tai kotieläinten rehuksi

Viljan laadusta kertovat:

- kosteus, hehtolitrapaino, valkuaispitoisuus, sakoluku, rikkapitoisuus, lajittelu, sitkopitoisuus ja zeleny-luku (leipävehnäillä) ja hometoksiinipitoisuus. Kylvösiemen laadusta kertovat lisäksi itävyys ja tuhannen siemenen paino.

Viljaa myytäessä ostajalle toimitetaan yleensä viljelijän ottama ennakonäyte erästä ennen sen toimitusta. Viljan vastaanoton yhteydessä otetaan vastaanottonäyte. Molemmista näytteistä tehdään laatuanalyysit.

Riittävä määrä osanäytteitä varsinaista näytettä varten

Jotta erästä saadaan mahdollisimman edustava kuva, tulee samansuuruisia osanäytteitä ottaa tasaisin väliajoin ja riittävä määrä eri puolilta erää. Mitä useammasta osanäytteestä näyte koostuu ja mitä suurempia nämä osanäytteet ovat, sitä paremmin näyte edustaa koko erää.

Viljaerän koko (kg)	Osanäytteitä vähintään	Näytteen kokonaismäärä vähintään
	<i>kpl</i>	<i>litraa</i>
5 000	10	2
10 000	20	4
15 000	25	5
25 000	30	6
40 000	40	8
80 000	50	10
100 000	60	12

Otettavien osanäytteiden vähimmäismäärä riippuu varastoerän koosta. Maatilaolosuhteissa, kun käytössä ei ole automaattikairaa tai automaattista näytteenotinta, ovat otettavien osanäytteiden vähimmäismäärät esitetty viereisessä taulukossa. Taulukko: Evira

Pidä varastokirjanpito ajan tasalla

Viljasiilon sisällön tulisi olla jäljitettävissä lohkolle asti. Tämän vuoksi varastokirjanpidosta tulisi käydä ilmi miltä lohkoilta vilja on puitu sekä puintipäivämäärät.

Merkitse näytepussiin selkeästi näytettä koskevat tiedot. Näistä tiedoista tulisi viljelijän tietojen lisäksi käydä ilmi myös lajike ja se minkä suuruista erää näyte edustaa.

Tässä ohjeessa puhutaan viljasta, mutta ohjeet pätevät myös muille viljelykasveille.

A. Näytteenotto viljavirrasta

Tarvikkeet: suuri kannellinen muoviastia/-ämpäri osanäytteiden kokoamista varten, pienempi astia osanäytteiden ottoa varten, näytepussi (suljettava muovipussi) ja muistiinpanovälineet näytetietojen kirjaamista ja varastokirjanpitoa varten.

1. Ota osanäytteitä (á n. 2,5 dl) viljavirrasta tasaisin väliajoin ja kaada ne ämpäriin. Sekoita kaikki saman varastoerän osanäytteet ämpärissä huolellisesti. Sekoita näyte esimerkiksi laittamalla ämpäriin kansi ja pyöritä sitä ylösalaisin ja sivulta toiselle useasti.

2. Ota sekoitettua näytettä (n. 1 kg) näytepussiin, johon on kirjoitettu näytteen tiedot. Näyte on hyvä ottaa kauhalla tai vastaavalla astialla eri puolilta sekoitettua näytettä. Kaataminen ei ole suositeltavaa näytteen lajittumisen vuoksi.

3. Ota toinen (1 kg) näyte tilalla säilytettäväksi rinnakkaisnäytteeksi suljettuun astiaan tai kangaspussiin. Säilytä rinnakkaisnäyte samoissa olosuhteissa kuin muu viljaerä. Älä sulje näyteastian kantta tiiviisti, koska ilman pitää päästä vaihtumaan astiassa. Merkitse huolellisesti mitä erää näyte koskee. Säilytä näytettä vähintään niin kauan kun erä on myyty.

B. Näytteenotto kairalla viljasiiilosta tai peräkärrystä

Näyte voidaan ottaa myös näytekairalla peräkärrystä tai viljasiiilosta, jossa on luukku päällä. Näytekairan on yllettävä riittävän syvälle viljamassaan.

Tarvikkeet: viljan näytteenottoon tarkoitettu näytekaira, suuri kannellinen muoviastia/-ämpäri osanäytteiden kokoamista varten, näytepussi (suljettava muovipussi) ja muistiinpanovälineet näytetietojen kirjaamista ja varastokirjanpitoa varten

1. Ota näyte avaamalla ensin kairan luukut ja paina se tasaisesti viljaan. Sulje kairan luukut ja vedä kaira tasaisesti ylös. Tyhjennä kairan sisältö astiaan ja jatka näytteenottoa satunnaisesti valituista kohdista koko siilon tai peräkärryn alalta niin kauan, että osanäytteitä on riittävä määrä.

2. Sekoita näyte huolellisesti ja ota siitä kaksi edustavaa 1 kg näytettä (katso kohta A).